

Előfizetési feltételek:

Egy évre 8 forint — kr.
Hat hónap 5 forint — kr.
Három hónap 3 forint 50 kr.

Előfizetési pénzek postai útvárral küldendők.

Egyenlő részletekben is megkaphatók a kiadók hivatalában.

Megjelenik minden hétfőn.

DUNA VIDEKE

(PAKSI LAPOK)

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Hirdetések feltételei:
Mesei Antal, Goldberger A. V.
és Hekstein Ernő által.

Négyzetes betűkkel egy sorban írandó
szóért 1 kr., kétsorosra 2 kr., többsorosra 3 kr. számítandó.
Hirdetési díjakat előre fizetendőnek tartjuk.
A hirdetésben:
Külső sorokban a sorokért 10 kr.
Külső sorokban a sorokért 10 kr.

Ha a hirdetésben levő képeknek, előírásoknak, vagy a szerkesztőnek tetemes díjazásának meg kell adni.

Olvasókör.

A mai naptól mindazon helybeli és vidéki előfizetőinknek nyitva áll a szerkesztőségi Olvasókör, — a kik az előfizetési pénzeket pontosan befizetik vagy a szerkesztőnél, akár a könyvnyomdában. — A rendszeres helybeli és vidéki előfizetőknél, — a szerkesztő Uri utcai helyiségeiben teljesen díjtalanul állanak rendelkezésükre a havi mulattató folyóiratok, gazdasági stb. szakmunkák, úgy a napi politikai és képes politikai napilapok. Midőn a helybeli és vidéki érdeklődőket felhívjuk ezen szerkesztőségi általános hírlapkiállítás élvezhetőségére, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy az viszonyos összintességgel fogják látogatni,

A szerkesztőség.

A párbaj erkölcsstani szempontból.

— (Első közlemény.) —

A középkor társadalmi életét a mysticismus jellemzi.

A regényes lovag-kor, midőn maga eleibe tűzte a hármass „dienst“-et, az idealizmusnak alapjára helyezkedett s midőn e tekintetben a tisztán subjectív irányú platonizmussal fogott kezét, elveiben annyira túlhajtotta a józan sociális philosophia határait, hogy a társadalom problémái szilárd, biztos súly-egyent veszítve, emennek s az ellenkező bölcsészettani elvnek szélsőségeiből merithették volt egyedül örveiket.

A philosophia segítségével világítsunk meg e két szélsőség fogalom-körét.

As empirismust Locke alapította meg. Táglotta azt tisztán logikai irányban Hume,

Condillac és Helvetius, kiki a szerint, a mint alanyi nézetei és gondolatai a Locke-féle empirismusi systemával összerágtak vagy nem rágtak össze. Hume szerint a gondolkodás nem egyéb, mint az érzetek és tapasztalatoknak a képzettársítás törvényei szerint létrejött combinációja; Condillac mérete szerint az tisztán az érzéki észrevesés lelki functiója s alapja a „sensation transformée.“ Bölcsészettani bázison nyugazik mind a kettőnek rendszere s bár mind a kettő a logika terén epochális nyilatkozat, bennünket — inkább anyagi mint alaki jelentésénél fogva — csak annyiban érdekel, a mennyiben azon az alapon emelkedett fel a francia encyclopádisták által megpendített és a tudományos elismerés bizonyos fokát — kétségtelenül — megittított materialismus, mint ellentéte az idealismus és rationalizmusnak s bizonyos mérvben még az ontológiának is.

És ezen materialismus volt az, mely a középkor századait az eszményiség leple alatt, oly óriási mérvben uralta s akadálytalanul vezetete, vezetete szolgálának biztos öntudata nélkül, mint olyan népet, mely szemet-behunyva s előítéletektől dagadó kebellet fogadta körébe korának számtalan ferde felfogásából, szép szinnel bár, de megsértett, beteg gyökérrel sarjadó érzelm — virágait. A józan, rendszeres philosophia kinövése vala ez irány, kinövésének mondom, s állításomat igazolja számtalan egyéb példákön kívül, a spiritismus elmélete, mint oly tarka-barka agyrom s beteg lelkek még betegesebb fictiója, mely bizonyosságában nem restelte még a vallásnak is ereit felhasználni.

Nem czélom itt e botrányos szellemibetyárkodás hitágazatait bővebben ismertetni, a mondottak bizonyítása érdekében, nyghozzem, elaget tenzek, midőn rámutatok ama újabb-kori leleplezésekre, melyek e tannak-addig-éle legerősebb támpontját, a materialismust döntötték volt le, megásva sirját öme óriásnak, melynek feje — David álma szerint — vasból, dereka üveg-ből, de lábaj, hajh! agyagból készülének. Az ily alkotásu szobor meg nem állhat s ha a kor nem dönti sárba, összeomlik az végre a saját-önön terhé alatt, — így vagy amúgy, de az egyik eset okvetlenül kell, hogy bekövetkezzék. Ezt követeli a természet, ezt a józan ész logikája. A spiritismus az eszményiség emlíni nőtt fel, de mert később anyaggá akarta proclamálni még magát az eszmét is, megbukott, csődöt mondott menthetetlenül, léte, existenciája árával fizetve isszonyú balfogásait, velőt-rázó tévedéseit.

Ily talajból sarjadt fel a páros-vidal is.

Társadalmi szerepe humanus, ideális alapon indult volt meg s a középkor mysticus életét össze-köté a vallásnak magas-tos elveivel.

A régi Hellásnak istenségei, tudjuk, az olympusról leszállottak a földre, le, midőn védenzeik sorsa „deus ex machina“-féle segedelmet igényelt, vagy midőn saját maguk árziakéje készíteték őket arra; hiszen az oly mesés trójai háború, maguk az istenek kezdeményezésére, a „Páris almája“ sorsán indult volt meg és a kimenetelét is, tudjuk, az istenek közbevetése

kori játszó-pajtásait, a csacsogó csermelyt, a dallos tarka madárt, az illatos virágot, a rétek kövér füvét, a szatófüldék aranyos kalászeit, az erdők susogó, zöld lombozatát, — hiába! Saturnus kemény szívvvel sarlózta le a természet minden díszét! Csak itt-amott, elvéte emelkedett a hőkéreg fölött egy egy örökre zöldelő fenyves, mint viruló koszorúja az őz halott fehér koporsójának.

Eperjes fölött néma éjszaka történt el. Ember és állat aludt, hortyogva mélyen aludt, pihenve nappali fáradságát, hogy reggelen ismét új, friss erőben ébredhessen munkára. Mindenki nyugonott, és a különben népes város csendjét most a legkisebb zaj, a legapróbb nesz, a leggyengébb hang sem zavarta meg. Béko és csend mindenhol és mindenütt! . . .

Egyedül Péterfyék házában nem lett még honára az éjszaka. A kastély egyik félreeső szögletében épült egy kicsiny szobában, úgy látszik, talpon valának még. A kandallón egynehány fenyűforgács éltető a parányi lángot, melynek hálvány s a fenyű szurkától nehez gözzel fűledt sugarai gyöngy, kék színi világosságot vetének a fehér falakra, bizonyos fél homály rejtelmes fénybe takarva embert és tárgyat egyaránt. A szobában két férfi — Péterfy és Tabory. A kicsiny osztály közepén egy, néhány deszkából összekalapált, rövidke kis asztal állott kecskelábakon. Teteje sötét szőnyeggel vala borítva s hossza jobb és bal szélén egy-egy agyagból gyúrt alak állott.

A „DUNA VIDEKE“ TÁRSZAJA.

Költemények.

I.

1848.

(A költő kiadatlan munkáiból: CHALUPKA REZSŐ.)

Hullámzik a kor tengere,
Hullámzik a világ,
Ki fogja vetni gyöngyeit
S medrébe vissza hág!

Népem te is hajóban állsz,
Szabad halálra kész;
Ki fogja vetni gyöngyeit
A diadalmas éss!

(Eperjes.) Kerényi Friyves.

Oh ne mondjad. . .

Oh ne mondjad, hogy szeretni
Ádás bűn és lelki folt;
A szerelem égi kegy, mely
Bűn előtt még nem hajolt!

A szív sorsa szivre írva
És szeretni üdv lehet;
Mért átkoznád hát a szívet
Midőn üdvöt kér és szeret?

Nézd a délibábok álmát
S a tündöklő napaugárt;
Nézd a felhők futó árnyát,
Ha ligeten álltálárt;

Nézd a titokfátylú díjélt
Mint kiséri csillag, hold —
S mondjad, vétek-e ha szívet
Kért a szív, mely hived volt? . . .

Oh ne mondj hát, hogy szeretni
Ádás bűn és lelki folt;
A szerelem égi kegy, mely
Bűn előtt még nem hajolt!

(Eperjes 1887.) Chalupka Rezső. A.

Bűn és bűnhődés.

Írta: CHALUPKA REZSŐ.

[Utánnomás tilos.]

Mikszáth Kálmánnak ajánlva. (I-ő folyt.)

II.

Kora reggeltől délig szakadatlanul hullott a hó. Akkor megváltozott az idő s a délelőtt enyhe levegőjét kemény fagy váltotta fel, zordon, hideg északi szél kíséretében. A csillogó hó-lepel fölött, messze távol a derült magasságban, reszekevo hu nyoritgatták be szemeiket a fázó csillagok s a tejút össze-olvadt üstökös fénye derengő, fehér világossággal futotta át a zonith magas dőlkorét, összekötve, mint szivárvány-híd, az eget a földdel, a magasságot a mélységgel. A barátságos holdnak nyugodt fénye szeliden öntötte le sugarait a megárvult földre, ezüstös fátvált terítve az öreg halott szemfödőjére. A szél kesergett. Süvöltve repült végig az átomba merült föld felett, keresve egy-

dőjtötte el. A trójai háborúban még az istenek is két pártra szakadának, egyik részök a magas és erőszakot-tevő Illion, a második a nőnek szemérmében csorbát súlító Görögország pártjára és védelmére állott, s mint a halandó emberek, küzdöttek egymás ellen. — nem az égben, a földön — Olympia lakosai is. Homérosznál belevegyülnek ők a halandó társadalom-körébe, résztvéve utazásokban, lovagi-játékokon; lakomáknál stb. hol emberi alakot öltvén magukra, szemtől-szembe érvéyesítették e földön isteni természetök jó avagy rossz, hasznos vagy káros tehetségeit.

És ha visszafelé megyünk, így találjuk ezt a hasonló alapról látjuk fektetve Hindosztán, Taina, Tibet, Japán, Assyria, Babylon, Chaldea, Media, Persia, Phoenicia, Syria és Egyptom vallásait is, a mi egyébiránt igen természetes és a műveltség-történet fokozatos haladásával teljesen megegyező körülmény, ha tudjuk, hogy a természet egyes jelenségeit oly örömet szimbolizáló pogányság, az érzékiben szerette volt keresni ama hatást, melyet tőle. — vallási eszméinek, igaz, mythikusan szép, de mai szempontból kielégíteni nem tudó erkölcsi tartalmánál fogva — az „egy“ Isten fenséges, ideális hite megtagadott. Ez idők népe az objectív világ alapjára állott, midőn saját, alanyi benső érzelmeit külső érzékel felfogható jelekben igyekezett megmagyarázni; symbolizálván különösen a három fő-elemet, a földet, a vizet és a tüzet, melyeknek élető avagy káros nyilatkozataiban, szeretve tisztelte, vagy tisztelve félté az ókor érzéki isteneit. E három elem teremtette a „rudis indigestaque moles“-t, a chaost s e három elem az, melyről Róma örökké ifjú költője: Publius Ovidius Naso azt írja:

— — — — — affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia
coeli,
Ardeat; et mundi proles operosa laboret.
Tela reponantur manibus fabricata Cyclo-
pium.
Poena placet diversa; genus mortale sub
undis

Jobbról egy állat, — társa a hajdani pleiozaurus pterodaktilus, az őzvíz-korában élt mammoth, és elefántok és óriási lajhárnak. — oroszlan-lejjes, kecske-testtel, sárkány farkkal és tüzet-okádó torokkal, — így nézhetett ki egykor Téba városánál a messz-adó iszonyu Sphix, leány feje és kezeivel, madár szárnyaival, eb-törökával, oroszlan-örme és sárkány-farkával, — ez a Chimæra, a hajdankori Hellas regényes vallásának egyik csoda-szörnye, kit Lycia tarka mezőin Bellerophon ejtett el mérgezett nyilával. Az oroszlan-fej rajta a szarvadélyt jelképezé, a tüzet-okádó torok a hirtelenséget és a kéjt, a kecske-test a katonák kielégítését, a kigyó vagy néha sárkány-fark a bűn bűnhődését, a lelkiismeret és igazság bosszú-álló fúriáit. A bal oldalon állott egy gyík. Feje hegyes, báta püpos, teste pikkelylyel fűdött, farka hosszú, nyelve nyálkás és könnyen mozgó, — a szín-bűvés Chamaeleon az, a tetszése szerint nagyságát könnyen változtatható gyomorról. Színváltozási tehetségénél fogva az elveikben bizonytalan, dib-dáb, köpenyforgató emberek érzékileg megtestesített eszményisépr. Az asztal két oldalán, e két csoda-állattal keresztben, uádból szűvött két szék állott, egyéb outorzata a szobának nem volt.

Péterly a kandalló szélén könyökölt s baljában egy írást tartott. Szemei elváhatatlanul tapadtak a hártya papiros betűire s ő — úgy látszik — szívvel lélekkel csüngött a titkos mázolon. Ajkai némán mozogtak a tartalmat némán tanulmányozá titok nagy

Perdere, et ex omni nimbo dimittere
coelo! —

(Metam. I. 256—261.)

és utánna Volupsa, a magas észak költője:
„Der Weltbaum zittert, der Ries' ist los;
Die Esche zittert, der hohe Baum!
Garm heult schrecklich am Höllenthor,
Die Ketten brechen, der Wolf ist los...
Schwartz wird die Sonne, die Erde sinkt,
Es fliehn vom Himmel die schönen Sterne;
Das Feuer wüthet durch alle Welt,
Flammt auf zum Himmel, der Himmel
fällt!“

Ime, ily széles körű szerepet vitt a vallás a K. e. korban, abból ha sok áment a kereszténység ereibe is, ne csodáljunk! A világörténelemben egyik kor apja a másiknak s mit az első alkotott, pillanatok alatt s annak befolyásától menten, le nem rombolhatja a következő; a história epochái kezét fogva haladnak egymásután, hiány, ugrás nincs közöttük sehohsem, — „natura horret vacuum!“

Pécsi kiállítás.

A pécsi kiállítás kiállítás szándékolt tárgyak bejelentése még e hó végéig eszközölhető (Bejelentéseket elfogad lapunk szerkesztője.)

Néuschlöss Ödön és Marczel budapesti czég ajánlatot tett a pécsi kiállítási bizottságnak, mely szerint a budapesti országos kiállításról megmaradt felszerelési és díszítési tárgyakat, nevezetesen pedig fa és gipszdíszítményeket, deszkafalakat, lépcsőzeteket, ballustrákokat, tribünöket stb. a pécsi kiállításnak igen olcsó áron átengedni hajlandó.

A kiállítási előkészítés legközelebb Budapestre küldi megbízottat egyéb kiállításügyi teendők végzése mellett, annak kipróbálása végett is, hogy az ajánlott tárgyak megfelelnek-e a pécsi kiállítás céljainak s hogy a vételár és ide szállítás költségei nem-e megközelítőleg annyiba kerülnek, mintha azok Pécsen készíttetnének. Az előkészítés és végrehajtó bizottságnak ugyanis az a szándéka, hogy minden a pécsi kiállítás-hoz szükséges berendezési és felszerelési pécsi iparosok által szállítassék.

Grand Miklós országos méhészeti vándortanárs kiállítási előkészítés felkérésére folytán kijelentette, hogy kiváló méhészeti telepek minél teljesebb képviseltetése és a kiállítás méhészeti

titok nyomváltja e kis papírost s a nagy titkokat még a legkedvezőbb esetben sem szabad feltorokálni a világnak kiáltani! Ő e pillanatban Kartausiánus volt... szerepét jól adta... kitűnően játszott... Arcza az olvasás alatt, többnyire, egyformán nyugodt vala, nyugodt, mint egy álóvíz tüköre a folyócsendben; csak néha néha — mint ha a szél csendes felszínét egy-egy beledobott kavics zavarja meg a beesési pontjától a viznek gyenge gyűrűk köröznek egyforma terjedéssel a közel part felé — löbbent fel szempilláira egy-egy mosoly, inkább a gúnynak mosolya, mint a barátságos vagy meglepődésé, de az is néma, hallgatagon rejtül el ajkairól. Schaftisburi levig tartotta egyik szemét lecsukva; az áldozat, midőn vallása rajongásában s a vak fanatismus viharától üetve, túl világi kéjci fejében belemeut Waida kigyó-templomába, vagy midőn a távol keleten a hatalmas Kublai Khán egyik utóda s a Ming nemzetségének végső tagja, Licszi tuchen eunucha által megfosztatván egy pár fölemelt orru, tarka fa papucsától, magát e vészesség föltti mély fájdalomában a császári kertben egy fára felakasztá, emez a próbaidő, azok élettük végső perceiben nem viselheték volt magukat komolyabban és nyugodtabban, mint Péterly uram most a végzetes kandallónál.

(Folyt. köv.)

osztályának rendezése körül a legzűvesebben felajánlja körreműködését s a kiállítás alkalmával reudexandó mezőgazdai nagy illésén a méhészeti szaknyelv vágó s kísérleti s szemléltető mutatóanyagokkal egybekötött előadást fog tartani. A pécsi kiállítás méhészeti csoportja nagyon érdekesnek ígérkezik, a mennyiben már eddig is 19 méhészt jelentett be méhek, méhészeti termékeket és eszközöket, pedig a méhészeti csoportnál a bejelentés május végéig eszközölhető.

A kiállítás tartama alatt — tekintve, hogy l'écesset napi lap nincs — Egry Dezső úr kiállítási szakközlönyt szándékozik szerkeszteni és kiadni, melynek programja a kiállítás s kiállítási tárgyak részletes ismertetésén kívül a közönségnek a kiállításnak minden mozzanatáról való napenkénti gyors értesítése és tájékoztatása lenne.

A pécsi kiállítás plakátjának tervezői közül a végrehajtó bizottság Irinyi Sándor pécsi realskolai tanár úrét fogadta el s megbízta a tanár urat a színés plakát rajz teljes elkészítésével, mely aztán könyomdai úton lesz sokszorosítva. A tervezés igen genialis conceptiót és tiszta magyar stílt mutat. A plakát nagyobb részét képező függönyön lesz a felhívás. A függöny egy részét egy magyar legény felretolja s az így látható háttérben Pécsnek déli látóképe, az előtérben pedig a kiállítási csarnokok tűnnek elő, az alsó és oldal staffageit különféle östermelési, művészeti és ipari emblemek képezik. A függő tartó rudján pedig Pécs város, Baranya, Somogy és Toln megyék czimerei vannak alkalmazva. Az egész kép igen derült, hangulatos és művészi kivitelű. A kiállítási érmék és kintnetési okmányok tervezőit is Irinyi úr készíti, melyeket legközelebb mutat be a kiállítási végrehajtó bizottságnak.

A kőkor.

Irta: DARÓCZY ZOLTÁN.

„A műveltség-történet egy folyam. Eredeténél csekély forrásánál igénytelen habok szakítják meg csendes tüköre nyugodt felszínét, fodraikkal veszélytelen játszik s háborítlan leng el felettök a könnyű szél pajkoskodó szárnya; majd útja nagyságával dagadni kezd az eleinte oly parányi hullám, szűk partjai tágulva tágitják sugarát s mire a forrásból ér, az érből a patak a patakból folyó, a folyóból folyam lesz és e folyam torkolatához elérkezett, óriási víz-hegyek és völgyek árja zúgja el multját a kicsiny kezdet és a nagy végnek.

Ime ezen óriási folyam egyik hulláma, a műveltség-történet századok és ezredek szűtte lánczának egyik szemé” — a kőkor.

A kőkor elnevezését onnan nyerte, mert szerzésiái túlnyomó részének anyagát a kő képezte. A kőkor a történelem legismeretlenebb, legbonyolultabb része, titkaira csak a legújabbkor burgó tudomány szerete vetett némi világosságot, — először Angliában 1841 Boucher de Perthes, utánna elsőtörtén az egyes országokban: dr. Falkoner, Liell, Murchison, Prestwich, Lubbock, Evans stb.

És miért legnehezebb része a történet-előtti időknek e kora?

Mert akkor még az ember nem ismervén az írás mesterességét, élményeit, tapasztalatait maradandó alakban a késő utó-kornak át nem nyújthatá; keze munkájával még nem örökíthetá mivelődésé tényezőit, mint azt obeliszk és gulán tette volt Babylon, Persepolis avagy Aegyptom, sok ezer évvel később.

E kőkort a mivelődés-történetben két időszakra osztották legújabb tudósaink: durva vagy ősi kőkor — és sima vagy új kőkorszakra.

Először is az előbbiről szölk, mert e kortól fogva jönnek elő a tudományban az ember tehetségének biztos jelei. Nevét onnan kapta, mivel szerzésiái a legkedvezőbbek a kotásról tanuskodnak, az ember kezét itt nem a biztos öntudat, egyedül a természeti ösztön és a véletlenség önkénye vezet. Az ember létrejöttétől a kőkorig óriási időköz foglal helyet, melyben az csakis a saját maga védelmére gondolt, védvén magát elsőbben öklével, majd fa ágakkal támadói, az állatok ellen. Ezek ismerete után a kővek használatára tért. Közésközelt utas majd nyomás

által készítette, használván ezek közül különösen a kovát, mivel nehezen török, de könnyen pattog. Hogy azonban az ember e korban az említettek kivül a csontot is használta, bizonyítják ezt a kova eszközökkel talált s felhasznált agancsok. Első eszközei voltak a véső és a kalapács — „hegyes kővel ki lehetett fúrni a csontot; követ és csontot fanyélhez lehetett kötni a növények rostjaival, állatok beleivel.” — s imé ezek voltak az első eszközök. Azok után már lándzsák, vésők, balták jöttek használatba, ezekkel az ember eszmészállt a barlangi medvével, az oroszlanál s más állatokkal és ezek bőréből készített magának rubát, beleikből pedig nyílra pattantót.

Az ősember eleinte fákon helyezkedett el, de itt ki lévén téve az idők viszontagságainak s különféle veszélyeknek, hegy-hasadékokba menekült; később azonban, midőn már köfegyverekkel rendelkezett, elhagyá e lakását és a barlangi-medvét kiszorítván rejtekeiből, ezutánra tartózkodása helyül annak barlangjait foglalta el.

Hazánkban is, mióta a régészet nagyobb lendületet nyert, találtattak kő-korszakbeli tárgyak több helyen s nagyobb mennyiségben, így koponya, kő- s kovaeszközök és mammoth-fogak. „Mintán azonban azon réteg, melyben ezek előfordultak, a telehány föld s oly márvány-kemény travertin alatt, hogy ezt oszákánnyal kellett keresztül törni, a legrégibb időkben víz által hordtatott be a barlangba, e koponya s mammoth-fogak különböző időből valók is lehetnek; megjegyzésre méltó azonban minden esetre, hogy a kova-eszközök, melyet itt ástattak ki, alakjukra nézve megegyeznek azokkal, melyek az angol barlangok lakói által használtattak, hogy tehát minden esetre a barlangi ember nyomára akadunk.”¹⁾ írja e lelet-tárgyak elsejére vonatkozólag Pulasky Ferencz — a barát-hegyi leletről.

A haligóczyi barlangban is találtak kő-korszakbeli tárgyakat u. m. egy durva kővakarót, egy kova-kést, szemet, barlangi medvének szárcsontját, az utóbbin a kő-kés nyomai tisztán kivehetők. „Mindezen tárgyak a barlangban a csepegő-kő talaj alatt a barlangi medve számos csontjaival egyetemben ástattak ki, bizonyosságunk, hogy ezen, most kihalt állat-faj korában, ember már is lakta a Kárpátok déli lejtőit.”²⁾

Hazánk több vidékén, különösen a Tiszán innen, Dunán-túl és Erdélyben is találtattak több kőkorszakbeli tárgyak, ezekről azonban itt említést nem teszünk; a nemz. muzeum archeologiai osztályának idő-szakonkénti értesítői és az országos régészeti és embertani társulat „Archeologiai értesítője” utóbbi különösen daczial leleteink kitűnő buvára és magyarázója: Torma Károly tollából, úgyhiszem, eléggé ismeretesek.

H i r o k.

— 1888. január 16.

Lapunk harmadik évi folyamába lépett. — Kérjük tehát tisztelt Olvasóinkat sziveskedjenek az előfizetési pénzeket mielőbb hozzánk beküldeni s lapunkat ösmerőik, a kaszinók, egyletek, olvasóköriök támogatásába ajánlani.

Előfizetési feltételek.

A „DUNA VIDÉKE” (Paks) Lapok előfizetési ára 1888-ik évre:

Egész évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 „ — „
Evnegyedre 1 „ 50 „

Községeknek és jegyzőknek: egész évre csak 5 frt; tanítók és kisebb iparosok részére csak 4 frt.

A kik az egész évi előfizetési pénzt egyszerre küldik be: azoknak két hirdetést díj-talanul közölünk s csak is a kincstári 30—30 kr. bétégyilleték beállítását kérjük.

Helyesítetted előfizetőinket kérjük, hogy tetszésük szerint vagy a szerkesztőségben, akár a könyvnyomdában

1) Lubbock J. „A történelem előtti idők” Bpest 1876 II. k. Bev. XIV.
2) U. o. XV. 1.

legyenek szivesek az előfizetési összeget nyugtára lefizetni.

A kiadóhivatal.

— Eljegyzés. Kátay Endre, duna szent györgyi ref. lelkész eljegyezte öz. Kolozsváryné sz. Somogyi Teréz urnót. — Állandó boldogságot kívánunk a szent frigyhez!

— A gerjenyi ref. hely: lelkész, Araes Gyula urat, az egyház előjárósága 50 frt jutalomban részesítette, az egyház szellemi és anyagi előhaladása iránt kifejtett buzgólkodásáért. — Hej! pedig a „Tolnám: Kéz. 4.”-ben az előjáróság de — nyiltterezett ellene. — Innét is látszik, hogy nem vezet célhoz az elhamarkodottság. . . .

— A fővárosban a tandíjakat felemeltetik és pedig: kimondták, hogy 1) az elemi iskolában 3 frt 50 krról 5 frtra, 2) a polgári iskolákban 10 frtről 15-re, 3) a reálitanodákban 20 frtről 30-ra emeltetik a tandíj. 4) A kereskedelmi osztályokban marad a régi tandíj 20 frt.

— Pécsi kiállítás. Megyénkbeli a pécsi kiállításra újabb jelentkezők: Mann János Közéskör asztalos munkák, Szulner (Neuman) Katica Pakardó, női kézimunkák és Traiber János Műszertől lombfűrészeti munkákat kiállítani.

— Előfizetési felhívás. — „Bűn és bűnhődés” ezimú mai tárczáinkra, melyet lapunk s több hazai ismert lap kitűnő tollu munkatársa írt — midőn felhívjuk a tisztelt Olvasó közönység figyelmét, — egyszerűmind tudatjuk, hogy ebből a jövőre csak rövidebb szemelvényeket fogunk hozni, a mennyben a 10-12 ivre terjedő mű, már a jövő hó elején könyv alakban is meg fog jelenni. Az új betűk, mellyel e könyv nyomtatva lesz, már e napokban megérkeznek s könyvnyomdászunk szavatosságát vállalt a munka díszes kiállításáért. Az egész munka ára 1 frt, (bolti ára magasabb lesz) mely összeget kérjük lehetőleg február hó 10-éig ezim alatt beküldeni: A „Bűn és bűnhődés” kiadója Balás Sándornak Paks-on. —

— Paks-on, a községi általános tisztújítás hétfőn, e hó 16-án délelőtti 10 órakor lesz.

— A duna vizállása rohamosan emelkedik. Vasárnap reggelre 59. cent. áradt s a telehből a malmokat és kompot felemelvén, a nyílt Duna ártotta ki; nagy kárt okozva bennök.

— Merénylet. Kálló Antal újvidéki esendőrhadnagy nejére az ablakon át belöttek e hó 4-én este. A hadnagy úr hivatalosan távol volt Zomborban s ha neje rendes, megszokott helyén ült volna, a gyilkos golyó szívón hetők volna át. A merénylet Újvidéken nagy megrökönyést keltett.

— Mulatság. A paksi önkéntes tűzoltó egyesület e hó 22-én tartja a nagyvendéglő termében saját pénztára javára rendezendő táncszivalmát. Belépti díj személyenként 50 kr. — Kezdeté este 8 órakor.

— Orvvadász. Krajczár Péter helyi lakos, ki az orvosadászatot ezideig üzletszerűleg folytatta, f. hó 7-én a helyi esendőrörök egyik járőre által rajta kapott midőn egy vad libát lelőtt. Nevezett a kérdő vonások mentésül azt hozta fel, hogy igen szegény ember, más kenyér keresete nincs, miből családját fenntartani képes volna. —

— A paksi Olvasókör elnöke lett Mácsik Lajos, alelnök Parragh Sándor; — Jung Károly jegyző, Rott József könyvtárnok és Heisser Henrik pénztárnok.

— Nemeslelkű adomány. Gr. Széchenyi Sándor úr. megyénk főispánja évenként egyszer forinttal járul a Nagy-Dorogon felállítandó kisedődvő fenntartásához. Példát vehetnénk tőle megyénk birtokosai s nagyon is hazafias ügyet pártfogásukba vehetnék.

— Öngyilkosság Ulver Mátyas a f. ó. elejé től Aigner Antal kömlödi lakos szolgálatában volt, szolgálat adójának értékesebb lovaival f. hó 8-án Gerjenbe ment, hogy régebbi szolgálati helyéről saját padgyászát újabb szolgálati helyére szállítsa. Ulver a padgyászszal baba felé jövet, a duna parti biskói csárdába betért, hol Pricz Antal szintén kömlödi lakossal találkozott. A két egyén a véletlen találkozás örömeiben oly áldozatot hozott Bachusnak, hogy baba induláskor már egymásra alig ismertek; azonban nagy nehezen szára üttek, de csak rövid útát tettek, s anánjuk máris háromszor berült fel. A 3-ik felbe-

rülésnél Pricz Ulvert ott hagyta. — Pricz ugyan baba talált, de az esetről Ulver szolgálat adóját nem értesítette. Ulver, ki ittassága miatt magával is tehetetlen volt, — a szán elől a lovakat kifogta s szabadra hagyta; maga pedig az előbb említett csárdába tért vissza. — Kheri csárdás állítása szerint: Ulver midőn vissza ment, sirt, panaszkodott, hogy nagy baj érte, azonban nem beszélt, hanem a szoba földjére lefeküdt. Nevezett csárdás a baj okáról meggyőződést magának nem szerezhethet, mert az nap elestében lábát törte, s mint súlyos beteg az ágyban fektüdt. Ulver következő reggel 5 órakor felkelt s a szobából szónéklül távozott. A csárdás Ulver-nek vissza jövetelét már elunta várni s jó 1/2 óra mulva nejét utána küldte. A nő a ház környékét megtekintve, Ulvert a pinere ge-endájára felakasztva találta. — Csendőreink ez esetről értesülve, a helyszíre mentek, hol Ulvert még függve találták. A csendőrök a helyszíri nyomozás folytán megállapították, hogy Ulver azon bánatában, hogy beszámíthatlan állapotában a reá bízott lovakat elvesztette, — öngyilkossá lett. — A két értékes ló f. hó 9-én reggel a paksi határban Lacza Mihály tanfárára bekerült, honnan az azt nyomozó járőr bevezettette s Aigner Antal tulajdonost értesítette. Az öngyilkos Ulver, özvegyet és 5 árát hagyott hátra.

— A pécsi kereskedelmi és iparkamarától nyert értesülés szerint „F. M. Grosse Spahn-Fabrik Delitzsch, (Dentschland)” nagyobb mennyiségű magyar-óra állandó vevőül ajánlkozik. A magyaróráknak lehetőleg ágmentesnek, 1 méter hosszúnak és 5 cent. átmérőjűnek kell lenni. Ajánlatok feltévesztett gyárosokhoz intézendők.

— A fickók, Paks-on egy idő óta a legbotronyosabb és legotrombább dolgok érik egymást. Az egyik im ez: Valami oktalan „kompanyia”, bizonyára valami prészában egy ostoba irat féltet eresztett meg, melyben városunk hét tisztesség polgárát a legaljasabb módon akar pollen-gérré állítani s e mellett hitfelekezeti gyűlöletet terjeszteni. Ezen oktalan irat féle papiron elmondják e hét szorgalmas, iparkodó s városunk javát szívukön hordó polgártársainkra a legkompromittálabb kifejezéseket, hozzá tévé, hogy kálomisták! — Ugyanugyan aztán mi van abban, hogy ezek kálomisták? Az, hogy szorgalmas, tekerkos emberek? — Hanem az a baj, hogy az irat kibocsájtói nem kálomisták, — hanem „koresma ajtó nyitogatók” — pedig így nem lehet szerezni, de városunk javát sem előmozdítani. — A mási k a z e g y e n l e t e s e s e m é n y i m e z: A szerencsétlen s talán a választások hatása alatt álló szövetkezet — vagy mi, neki áll s László Lajos aláírással egy sokszorosított levelet ocsájtott közre, a melyben még a holtakat se hagyja nyugodni. — Ez aztául valóságos banda, — a mint mai „Nyilt-terünk” is bizonyítja, a hol az illeték nyiltatkosnak is, becülletőknök megtámadtatása ellen. — Városunk polgárságát, mint nyilt, őszinte embereket ösmerjük. Hisszük, hogy nem fogunk ez esetben sem csalódni; — mert ha így lenne, — akkor is a csöcselék-legcsöcselékbebb szövötközött, ily gyalázatos merényletre, a mennyiben ha valakit gyilkosnak, rablónak és az apát is, — ki rég elhunyt: tolvajnak nevezik, osakis a legcsöcselékbebb-öcselékbebb irhatta, — a kiben és a kikben nincs becüllét érzés, férfiaság: kilépni nyilt sakkal, — a nyiltterro avagy a bíróság elé, mely hivatra van dönteni ily ügyekben.

Szerkesztői üzenetek.

Szabó Lajos Dunaföldvár: a beküldött iker — sültet-lenségeket elattuk — unikumnak. Mindkét ő fényes bizonyítéka az önök genialis költői — tehetetlenségének! A „Le-gyen,” nek semmi alapszeméje, rythmusa nincs, költészetit becse semmi. Igazán, ön sohasem jellemezhetette volna jobban tehetőségét, mint az e versében tette. A mi pedig levelebe az alhuzott sorokat illeti — nevezetű, ismeri ön Aeopon meséjét a fultvalkodott bókáról? . . . Szabó Lajos költés-ményét „megrövidítés” illetve változtatás nélkül” hogy kiki nevetessen egyet. Itt adjuk:

Temetésen.

Kisirt, bús szemek, gyászos szeműdő, . . . [borzasztó!]
A nő hnjába kap . . . [rejtenev.]
Szeretett férjét most énekli ki
A kántor és a pap! [Nesse nekéd magyar nyelv!]
Tudom, ha egykár rám kerül a sor
S engem énekelnek. [Ségény!]
Nem fogja öröme majd eltörni nóm
A mécsescserepet! [Parbleu!]. —

G. K. Budapest. Ha lehet csak prózát kérünk. — H. H. H. A költemény n. m. jöhet. A lapot júliusban megindítottuk meg. — Ennek is a csülitott irat szavainak. A nyiltat-kezeset, hogy nem kösülük, — úgy e helyes? —

Nyilt-tér.)

I. Nyilatkozat.

Valami hitvány — becsület rabló szövetsége, nevem alatt több levelet küldött szét e hó 9-én, mely levelek tartalma ellenem és Frank János ellen irányul. — E becsület-rabló banda úrlelmeire midőn felbivom a nagy közönség figyelmét, egyszersem kijelentem, hogy Frank J. ur és általam ötven forint közpénzjutalom adatik ki annak, a ki e becsület-rabló-banda, illetőleg e levelek szerzőjének nyomára vezet.

Paks, 1888. január 12-én. László Lajos.

II.

Tisztelt, szeretett szerkesztők!

F hó 9-én reggel a postabivatalba menvén, Petánszky nevű levélhordó, hivatalosolga, a postatisztek és a közönség előtt gúnyos kárörvendéssel értesített, hogy van egy portós helybéli levelem, de van ám még ilyen valamit is, — nem tudja miféle levelek ezek? — végző mondókáját.

E levelekből hat darabot kaptam, melyeket barátaim s jókaróim adtak át nekem. — a legmélyebb megbotránkozásukat jelentve ki a becsület-rabló banda iránt, a mely megfélekezve emberi méltóságáról, — a barmok közé süllyedt alá.

Van e bandán kívül (?) egy emberem, a ki hasonló tartalmu levelet bord magánál, ezzel házal és fololvassa azt. — Így s ez által természetén — egy ellenem gigondolt, mélyen becsületesembe vágó

*) Az e rovat alatt közöltétekért a felelősség a beküldőket illeti. A szerk.

ragalmát; melynek nemcsak minden szava, — hanem minden egyes betűje aljas, hitvány ragalom.

Felbivom tehát mindazokat, a kik ezen hitvány rabló banda aljas üzelméről, a levél-szerzőjéről tudomással birnak, sziveskedjenek nálam, László Lajos úrnál ezt bejelenteni, — hogy ez által városunkat megtisztítsuk e hitvány, becsület-rabló hadtól, — a mely e hitvány levélben azt szerésszi állítani, hogy én és László Lajos ur, a szintén egy hitvány banda által megtamadott tisztességes polgártársainkat sértő falragaszok szerzői lennénk, a kik a „kálomisták“ ellen irtunk, „a kik a kálomisták, — holnap pápisták,“ azt szintén csak e hitvány, becsület-rabló-banda állíthatja.

Olvasóim! a bejelentő biztositjuk, becsület-szóra, hogy soha és senkinek el nem fogjuk írni beleegyezése nélkül a e mellett, ha igazat mond, ötven forint tisztjelét díj közpénzben fog részére kifizetni.

Paks, 1888. január 12. Tisztelettel Frank János.

III.

Fontos az étvágytalanság gyöngé emésztés, felbőgés, gyomor és bélhurut, nehéz lélegzés, máj-baj, aranyér és egyéb a gyomortól származó betegségekben szenvedőknek Fácányi Arm. által Budapest X. kerület, Köbánya, — már másfél évtized óta készített magyar édes mustárja:

A fentebbi bajokban — bármily időntek — a legrovidebb idő alatt, bámulatos ere tményeket hoz létre, mit bizonyít ama renndárvul sok számu hála-irat, melyekbe bárki betekinthet. Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üvegnek 50 kr.

A csomagolási díj mérsékelte.

Rivonat egy hála levélből:

Tekintetes ur! A folyó hó 5-én küldött két üveg mustár fogyasztékban van. Az első üveget sem fogyasztotta el a nőm, már is igen nagy javulás állott be. Most már egy gyenge hét óta majdnem egészen jól érzi magát. Köbögése ritkán jön elő, a köpés könnyen felszakad és már semmit se szenved. Kérek még négy üveget stb.

Sik-Abovy u. p. D-Szardahely 1887. decz. 16. Matcs Antal földbirtokos.

3217 sz./tkvi 887

Arverési hirdetmény.

A paksi kir. jbiróság mint tkvi. hatóság részéről közbírák tétetik, hogy Bir. László engedelmese Furdós Géza ügyvéd végrehajtónak Mokus Zsuzsanna Sára, Éva, és Erzsébet végrehajtást szenvedő ellen 140 frt iránt indított végrehajtás ügyében a szegárdi kir. tszék letétén a paksi kir. jbirósághoz tartozó N.dorogh község határában fekvő és a nagyderoghi 320 sz. tkjvben. 394/ b. hrz. házra 400 frt becsértékben az 1888 évi január hó 31-én d. e. 10 órakor N.doroghon a közs. házával megtartandó árverésen adatni fognak.

Venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt a fenti kikiáltási ár 10% bánatpénz fejében letenni, s a vevő a vételár három egyenlő részletben a dunaföldvári adóhivatalnál 6% kamatokkal lefizetni köteles és végre, hogy a megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt alulirt tkvi. hatóságnál és Nagy-dorogh község elöljáróságánál megtekinthetők.

Folyamodó költségei 8 frtban állapittatnak meg.

Kelt a paksi kir. jbiróság mint tkvi hatóság-nál 1887. évi november hó 18-án.

Forster. kir. aljbíró.

HIRDETMEY.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására adni, hogy az öreg posta utca és svájci utca sarkon álló házamban

egy bolt s több lakszoba pincze és padlás

bérbe adandó; mely lakást a bérlő folyó évi April 1-sétől fogva, három egymás után következő évre, rendes alku és szerződés mellett átvehet.

Tolna, 1888. január 3-án.

Tisztelettel: Tantos József.

JELENTÉS.

Tisztelettel alulírottak értesítjük a nagy érdemű közönséget, hogy 1888. évi január hó 1-étől gép-, kovács és lakatos műhelyt nyitottunk, a Lukovics-fele házban (Mészárszék-utczában), mely üzletünket ajánljuk a nagy közönség szives figyelmébe.

Főtörekvésünk oda irányul, hogy gép-, kovács lakatos és vasesztergályos stb. munkákban tartós és jó munkát adjunk s e mellett az árak is a legmértányosabbra szabotnak.

Pakson, 1888. január hó 1-én.

3-3

Tisztelettel ifju Rádinger József és társa.

Mutatóvány számokat ingyen és bérmentesen.

Magyarország legjobb és legdiszesebb képes hetilapja, a

KÉPES

Családi Lapok

1888-ik év január hó 1-én

A TIZEDIK EVFOLYAMANAK

második negyedébe lép. A „Képes Családi Lapok“ mint társadalmi, szépirodalmi s ismeretterjesztő hetilap, eddig is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a magyar nemzeti köznevelésnek, ma azonban nemcsak kiváló tényezője a magyar irodalomnak, hanem nélkülözhetetlen barátja a magyar művelt csa adóknak. Változatos, élénk s a legszigorúbb kritikát is kiálló olvasmányai a legjelesebb magyar írók tollából erednek, a külföldi irodalomból csak a szinarányát mutatják be az olvasó közönségnek. — A gondos élénk szerkesztés, az izléses és díszes kiállítás, az eszme és az érzelmi nemesítő tartalom, a jó ízlés, a legjelesebb külföldi lapok képséivel versenyző művészi kivitelű képek: szellemi kincse avatják minden számát.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetési ára: Egész évre 6 frt, Fél évre 3 frt, Negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetéseket elfogad minden hazai könyveskereskedés.

Mutatóvány-számokat ingyen és bérmentesen küld a „Képes Családi Lapok“ kiadóhivatala Budapest, V. ker., nagy-korona-utca 20. sz.

3-3

A művelt magyar hölgyközönség számára ajánltatik:

I. „MAGYAR HÁZIASSZONY“

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap.

A magyar hölgyek ezen szaklapja nagy elterjedésnek örvend a társadalom minden rétegében. Képviselet a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és kellemes szórakozást nyújt akkor, midőn a nő elvégzte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a serdülő leány, a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos háziasszony és az öreg anyóka egyaránt élvezettel olvashatják. A cinnos kiállítású lapnak előfizetési ára: Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizetéseket a „Magyar Háziaszony“ kiadóhivatalához intézendők és a nő bármely napjától elfogadotnak.

A „Magyar Háziaszony“ kiadóhivatala mutatóvány-számokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, kik ez iránt hozzá — legszívesebben levelező lappal — fordulnak. E szaklapnak egy magyar háznál sem szabadna hiányozni, mivel utmutatása szerint több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani.

A „Magyar Háziaszony“

kiadóhivatala Budapest, nagy korona-utca 20. sz.

II. A magyar háziasszonyok naplója.

1888. évről a legértelmesebb napló. Ára fél ve 1 frt, díszes és 2 frt, ajánlott küldéssel 20 krral több. Megrendelések lezárásáig minden postautalványnyal a „Magyar Háziaszony“ kiadóhivatalához: Budapest, V. ker. nagy korona utca 20. sz. küldendők. 3-3